

Дні мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 30 (2184)
14 красавіка 1967 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

ДНІ МАСТАЦТВА САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІК У МАСКВЕ

Лепшыя творчыя калектывы і майстры мастацтваў 15 братніх рэспублік — больш сямі тысяч чалавек — прыедуць гэтым летам у Маскву на дні саюзных рэспублік, прысвечаныя 50-годдзю Вялікага Кастрычніка.

Першага чэрвеня гэтак святэ адкрыюць паласцы Армэніі. З 30 жніўня па 4 верасня масквічы пазнаёмяцца з мастацтвам Беларусі.

ТЫДЗЕНЬ ТВОРЧЫХ СУСТРЭЧ

Штогод на ўсёй нашай краіне праводзіцца Тыдзень выяўленчага мастацтва. Ён супадае з вясной. У дні тыдня работнікі мастацтва трымаюць справядлівы перад народам. Гэта тыдзень новых сустрэч, новых знаёмстваў, новых выставак.

Сёлетні Тыдзень выяўленчага мастацтва ў нашай рэспубліцы пачынаецца 15 красавіка. Гэтым сапраўднаму святку мастацтва, здарумела, менш за ўсё пасавала б атмосфера параднасці. Бо святэ гэта творчае. Таму і намечаны ў Саюзе мастакоў БССР шырокі і дэмакратычны план правядзення тыдня — план актыўнай работы, актыўнай прапаганды выяўленчага мастацтва на працягу святковага тыдня.

За два дні да прэм'еры «Алеся» набывае канчатковую сцэнічную форму. За рэжысёрскім столкам — Газіа Дугашаў і Дамітрый Смоліч. Фота М. МІНКОВІЧА.

У Слуцку, Маладзечна, Чэрвені, Стаўбцах, у Мінску, у калгасе «Ільіч» навадзіўшы Барысаўскага раёна наладжваюцца выстаўкі выяўленчага мастацтва.

Мастакі будуць чакаць гасцей у себэ ў майстэрнях, якія ў гэтыя дні шырока адкрываюцца для аматараў выяўленчага мастацтва. Творцы расказваюць наведвальнікам майстэрства пра сваю работу, пра планы падрыхтоўкі да выставак, прысвечаных юбілею Савецкай дзяржавы.

Мастацтвазнаўцы выступаюць з лекцыямі на прадпрыемствах і ва ўстановах розных гарадоў рэспублікі. Кінаатэатры будуць дэманстраваць у гэтыя дні фільмы па выяўленчаму мастацтву. Радзіё і тэлебачанне правядуць перадачы з майстэрняў мастакоў, выставак, дзяржаўнага мастацкага музея.

У дзяржаўным мастацкім музеі БССР і на выстаўках выяўленчага мастацтва глядзчы сустрапаюцца з майстэрствам жывапісу, скульптуры, графікі.

Мастацкі фонд БССР у дні тыдня наладзіць шырокі продаж музэйнай і мастацкай салон-магазінаў і ў дзяржаўным мастацкім музеі БССР.

Керацей качуць, Тыдзень выяўленчага мастацтва будзе змястоўны, ён шмат пра дэмакратыю, што мастацтва ў нашай краіне — здабытак шырокіх мас працоўных.

ЗАПРАШАЕ ВЯЛІКІ ТЭАТР

«Тэатр пачынае сезон»... Згадзіцца, у красавіку гэта гучыць крыху нявызначна. Але перапісчык у Дзяржаўным акадэмічным тэатры оперы і балета БССР быў вымушаны, і прыхільныя Тарпінскія даруюць яму спазаценне. Тым болей, што перапісчык канчаткова — сёння тэатр запальвае агні.

Чытачы «Літаратуры і мастацтва» ведаюць ужо, што памяшканне тэатра рэканструювана, што яго сцена атрымала новую тэхніку і па праву можа лічыцца перамога адной з лепшых у краіне.

Адныя гадоўні клепат у тэатры сёння ўжо не сцэна, а тое, што на ёй пойдзе. Пра гэта мы і гутарым з гадоўным дырэктарам тэатра Г. Дугашаўм, гадоўным рэжысёрам Д. Смолічам і гадоўным балетмайстрам А. Дадзішкілія.

Наш тэатр пачынае сезон у той час, калі ўся краіна рыхтуецца ўрачыста адзначаць 50-годдзе Савецкай улады, — гаворыць Газіа Нілавіч Дугашаў. — Гэта накладвае асаблівы адбытак на ўвесь репертуар. Мы ўключым у яго творы, якія ўспрымаюць веліч падзвігаў савецкага народа, расказваюць пра барацьбу за ўладу Саветаў, за перамогу левых сіл. Захаваем у репертуары і лепшыя творы з класічнай спадчыны.

Тэатр пачынае з «Алеся» Яўгена Цюцюкага, твора, прысвечанага партызанскаму барацьбе.

Наступнай нашай прэм'ерай будзе «Браская крэпасць» А. Малчанова. У адной праграмме з ёй пойдзе балет Яўгена Глебава «Альпійская баллада», пастаўлены Атарам Дадзішкілія.

У репертуару мінулых гадоў адноўлены «Янае світанне» А. Туранікова, «Мара» Я. Глебава. Тэатр зноў пакажа «Кастрычнік» В. Мурадзе і «Арастэ» С. Таўсэвіча.

Мы вядзем работу над новай операй Ю. Семінічкі «Найліпшыя дзеці» і новай пастаўкай «Ігнаў Ігара» А. Барадзіна. Кампазітар Г. Вагнер закончыў для нас балет «Пасля балю» па апавесці Л. Талстога.

Некалькі месяцаў з нашым балетам працаваў вядомы саветскі балетмайстар народны артыст РСФСР Асаф Месэрэр. Ён паставіў «Лебядзінае возера» П. Чайкоўскага і свой славетны «Клас-канцэрт».

Вас, вядзь, цікавяць падрабязнасці нашай першай прэм'еры — «Алеся»? Пра гэта расказаю гадоўны рэжысёр тэатра Д. Смоліч.

«Алеся» — уключыўся ў гаворку Д. Смоліч. — Ідзе ў нас у новай рэдакцыі. Упершыню яна была паказана пасля вайны і наслэ назву «Алеся», потым, пасля перапрацоўкі, атрымала назву «Дзюжына з Палесся», а цяпер «Алеся» зноў вярнулася на сцэну. У новай рэдакцыі кампазітар узмацніў апісны пачатак у характэрныя гадоўныя дзеючыя асобы, больш дынамічным стала дзеянне, зняты ўсе «ўстаўныя» эпізоды, якія наслі пераважна этнаграфічны характар. Усё гэта зрабіла моцней і больш сучаснай, сюжэт — больш напружаным.

Наш тэатр за апошні час папоўніўся новымі цікавымі выканаўцамі. Гледзчы ўбачыць іх у першым жа спектаклі. Так, разам з народнай артысткай БССР Л. Гаўцінай партыю Алеся будзе выконваць дэпутат Усеаюзнага конкурсу валантэраў імя Глінкі і дыпламант Міжнароднага конкурсу імя Чайкоўскага Святлана Данілюк (мечта-саправа). Сяргея на чарзе з народным артыстам БССР З. Бабоём будзе спяваць стажёр-студэнт Беларускай кансерваторыі Міхал Галкоўскі (лірыка-драматычны тэатр).

Трэба яшчэ назваць Аскольда Сухініна (бас), выпускнікі Яўлішынскай кансерваторыі, які рыхтуецца зараз прыняць удзел у Міжнародным конкурсе «Пражская вясна», Кладзія Старынаву (лірыка-драматычнае саправа), выканаўца партыі Ады Чычо-Сан. Тоскі, маладую спявачку, выпускніцу Мяскаўскай кансерваторыі Валетку Вотрыну (каларатурнае саправа). Мы спадзяемся, што напы дэбютанты сустрачунь добры прыём у мінскай публіцы.

Расказ пра новых выканаўцаў будзе няпоўны, калі не нагадаць пра тых, што адыліся ў складзе аркестра, — сказаў Г. Дугашаў. — Аркестр за апошні час папоўніўся маладымі, таленавітымі выканаўцамі, з 62 чалавек вырас да 74, абнавіў інструментарый. Мы збіраемся вывесці аркестр на сцэну і выступіць з самастойнымі канцэртамі. Спачатку ў праграме оудуць толькі ўрыўкі з опер і балетаў і разам з намі будзе выступаць спевані, а пазней мы пачнем выконваць і сімфанічныя творы. Запрашаем слухачоў я падарасла, слухачоў — на наш першы канцэрт. Ён адбудзецца 19 красавіка.

Нам застаюцца пагаварыць з «прадстаўніком» балета.

— Мне амаль няма чаго дадаць да расказаў калег, — сказаў Атар Міхалавіч Дадзішкілія. — Уклад хараграфічнай трупы ў репертуар сезона даволі значны — тут і балет Беларускага кампазітара, і твор класічнай спадчыны, і цікавая канцэртная праграма. Важнай для трупы была работа з выдатнымі майстрамі савецкай хараграфіі Асафам Месэрэрам, Спідэраў і пра новую работу калектыву. «Порэта яго атрымава першую прэмію на Усеаюзным конкурсе ў Маскве, музыку напісаў малады кампазітар Яўген Ляпуцін. Балет прысвечаны героям грамадзянскай вайны і будзе паказаны ў канцы сезона.

Інтэрв'ю перад адкрыццём заклони не можа быць працяглым — усё ў тэатры спяшаюцца, на ўліку кожная хвіліна. І мы заканчваем яго.

Сардэчна запрашаем чытачоў нашай газеты на спектаклі — гаворыць у заключэнне Г. Дугашаў. — Спадзяемся, што сустрачунь будучы цікавымі.

М. БАРЫСЕВІЧ.

Будні КІНЕМАТА- ГРАФІСТАЎ

З КІНААПАРАТАМ ЗА МЯЖУ

З пазедні на Лейпцыгскі міжнародны кірмаш вярнуўся аператар Мінскай «Студыі навукова-папулярных і хранімаляна-дакументальных фільмаў» Р. Масальскі і У. Арлоў. Яны здамаі Беларускія экспанаты на кірмашы. Рэпартаж уводзе ў спецыяльны выпуск кіначасопіса «Савецкая Беларусь».

Рытуальна кінематаграфісты яшчэ ў адну замечную намінацыю. У дні Беларускай культуры ў Францыі будзе зняты дакументальны фільм. Ён расказае пра Парыж, пра сустрачкі з французскімі работнікамі, з былымі партызанамі, пра навадзіўшы — нашымі дзеячамі культуры Бардо, Ліона, Клермон-Ферана і іншых гарадоў.

ГОСЦЬ

З ЮГАСЛАВІІ

Госцем Камітэта па кінематаграфіі пры Саўеце Міністраў БССР быў генеральны дырэктар італьянскай «Сувэрафілм» (г. Сарава) Слабадан Юрчыч.

Госці вёў перагаворы аб стварэнні спецыяльнага дакументальнага фільма пра сучасную барацьбу італьянскіх рабочых і актывістаў.

СТВОРАНА ДАКУМЕНТАЛІСТАМІ

На Мінскай студыі навукова-папулярных і хранімаляна-дакументальных фільмаў закончана работа над шырокае новае стужкае фільм «Генерал Даватар» (аўтар сцэнарыя і рэжысёр А. Ястрабаў, аператары А. Аўдзевіч і У. Ернін) расказае пра слаўнага сына Беларусі. Заспярэжкі талентаў кінастужка «Вечна жыўшы» створана па вольна-сімфанічнай паэме Г. Вагнера.

Пра чалавечы цікавага лесу, былога «партызанскага доктара», заслужанага ўрача рэспублікі Р. Цемахова расказае фільм «Гамы» сцэнарыста Л. Мартынюка, рэжысёра М. Заслонай і аператара Ф. Олейна.

900-годдзю Беларускай сталіцы прысвечаны «Сказ аб Мінску» (аўтар сцэнарыя Т. Хадкевіч, рэжысёр Ч. Цюлюскі, аператар У. Ернін), «Гродзенскі шалі» (аўтар сцэнарыя і рэжысёр А. Ястрабаў).

Пра чалавечы цікавага лесу, былога «партызанскага доктара», заслужанага ўрача рэспублікі Р. Цемахова расказае фільм «Гамы» сцэнарыста Л. Мартынюка, рэжысёра М. Заслонай і аператара Ф. Олейна.

900-годдзю Беларускай сталіцы прысвечаны «Сказ аб Мінску» (аўтар сцэнарыя Т. Хадкевіч, рэжысёр Ч. Цюлюскі, аператар У. Ернін), «Гродзенскі шалі» (аўтар сцэнарыя і рэжысёр А. Ястрабаў).

З УЗНАГОРАДАЙ

За заслугі ў развіцці тэатральнага мастацтва ў рэспубліцы і ў сувязі з шасцідзесяцігоддзем з дня нараджэння Прэзідыуму Вярхоўнага Савета БССР узнагародзіў заслужанага артыста Беларускай ССР Матусевіча Іосіфа Антонавіча Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

РАЗМОВА ІШЛА ПРА АРХІТЭКТУРУ

Дзень і клубе Саюза пісьменнікаў БССР адбылася цікавая сустрэча з пісьменнікам рэспублікі Ганарова Ішла аб тых задачах, якія вышываюць сёння архітэктараў фармуцыя з'яўляюцца абліччам Беларускай гарадоў.

Аб прыняццях забурэнняў статыі рэспублікі Мінска, аб яго новым генеральным плане расказаў удзельнікам сустрэчы намеснік галоўнага архітэктара Мінска Я. Заслаўскі.

Пра работу архітэктараў над знічэннем Мінска, пра будаўніцтва новых тэатраў, стварэнне зон адпачынку, уключаючы парк, аб навадзіўшы праблемах архітэктурнай творчасці гаварылі аўтары І. Дзяльцоў, Л. Пагарэлаў, Л. Галдзіштайн, Ю. Грыгор'ев, Ю. Пяталіч, У. Бараніч, М. Ляўчанка, А. Брагман, якія прынялі ўдзел у сустрэчы.

Архітэктары аднавілі на шматлікія пытанні пісьменнікаў. У ходзе шырокай дыскусіі гутаркі былі звязаныя з пытаннем нацыянальнага стылю ў архітэктурнай спадчыны і адзінага ансамбля стаёй і новай забудовы, аб вестыжальных функцыянальных вартасцях сучасных будынкаў. У абмеркаванні ўзялі ўдзел пісьменнікі І. Дзяльцоў, І. Межэй, Я. Брыль, Н. Пестраў, А. Зарычкі, А. Кудлакоўскі, І. Лойка, Н. Пахавіч.

50 год НАСУСТРАЎ ВЯЛІКАМ ДАДЭ У КАСТРЫЧЫНІ

Кожны дзень набліжае нас да вялікага свята — 50-годдзя Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Блізкасць значнага дзядуля нам злучае з дадэ дасягненні нашых дзядуляў, у штодзённых справах савецкіх людзей. З вялікім творчым удзелам працуюць работнікі культдэпартаментаў рэспублікі. Яны шырока прапагандуюць рашэнні XXIII з'езда КПСС, памятаючы партыйнымі арганізацыямі, вышываючы свядомы і актыўны будаўнічы камуністычнага грамадства.

Вялікі атрад работнікаў культуры працуе ў арганізацыі раёна Магілёўскай вобласці. Карэспандант газеты «Літаратура мастацтва» звярнуўся да загадніка раённага аддзела культуры А. М. Манова з просьбай расказаць аб културна-адукацыйнай рабоце ў гэтым раёне рыхтуецца да 50-годдзя Вялікага Кастрычніцкага свята.

У раёне імела культдэпартаментаў, якія працуюць добра, — гаворыць Анатоль Захаравіч. Нагадаю Гарскую сельскую бібліятэку, лясной загадвае Антаніна Александровіч, Любшынскі сельскі клуб (загадчык Васіль Уліскаў), Дрыбінскую сельскую бібліятэку (загадчыца Зінаіда Забалотная). Спіс можна было б прадоўжыць.

Агульнае ўзровень дзейнасці клубу, бібліятэкі у юбілейным годзе ў нас павыс ішоў.

А пачаў мы з элементнага — навадзіўшы парк у вясенні мінулага года, адрамантавалі 27 клубу і бібліятэкі. Але маля падтрымліваць у справядлівай асяродку культуры, падтрымліваць іх да ўзроўню гарадскіх.

Нашы клубы, бібліятэкі працуюць вельмі навадзіўшы, што вельмі актуальна. У іх шырока вядуцца тэматычныя вечары, канферэнцыі, чытанні, сустрачкі з ветэранамі Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай вайны, героямі працоўнага фронту. Летась такіх сустрэч адбылося налі 250. Цікава, напрыклад, прышлі сустрачкі з удзельнікам незалежнага 1917 года І. Лявоненкам у Гарскім сельскім клубе, з ветэранам грамадзянскай вайны А. Пячонкіным у Гардзешчынскім сельскім клубе, з Героем Савецкага Саюза Д. Суцкоўм у Дрыбінскім Доме культуры, з першымі тэатральнымі наладцаў у Карбынскім сельскім клубе.

У 27 культдэпартаментаў раёна адкрыты паказальныя партыйныя арганізацыі, вышываючы свядомы і актыўны будаўнічы камуністычнага грамадства.

Вялікі атрад работнікаў культуры працуе ў арганізацыі раёна Магілёўскай вобласці. Карэспандант газеты «Літаратура мастацтва» звярнуўся да загадніка раённага аддзела культуры А. М. Манова з просьбай расказаць аб културна-адукацыйнай рабоце ў гэтым раёне рыхтуецца да 50-годдзя Вялікага Кастрычніцкага свята.

У МАІМ АЛБОВЕ БЕСЦ СТАРАЯ ФОТАКАРАК

Зроблена яна ў Рагачове ў лютым 1920 года. На здымку — удзельнікі народнага палітработніцкага восьмага дывізія, дзе я быў начальнікам ваенна-палітычных курсаў.

Пам'ятаю неўзабаве пасля нарады наша дывізія пачала наступленне на беларуска-літву, ішлі на Магілёўшчыне, праз Бялынічы і Берасіно, далей, на захад. Па сутках не злізілі з коней, не выходзілі з баёў. Трэці год ішла грамадзянская вайна.

Такім а помню савадары, якіх у большасці між раўскамі, пра якіх вельмі трапіва сказаў Мікалай Астроўскі: «Народжаныя бурай».

Ачышчальная буря рэвалюцыі, што перанесла нас кранай, абудзіла ў людях такую сілу духа, выплывала дэ жаўцы такую энэргію, аб якіх раней і падзеваць было цяжка.

Я вяду людзей раёнай вельмі мірных, знятых паўсудзённымі клопатам пра хлеб надзеянні — раптам у час рэвалюцыі ўбачыў іх сапраўднымі трыбунамі, таленавітымі арганізатарамі. Так, у той час людзі сталі хутка. І калі потым я даведаўся, што Аркадз Гаўдар камандаваў палком у пятаццаці ці шаснаццаці гадоў, што Тухачэўскі, Якір і многія іншыя героі грамадзянскай вайны вядзілі ў бой дывізіі і арміі ў дзесяці — дзесяці гады, — для мяне гэта не было дзіўным.

Пра аднаго з такіх людзей мне хочацца расказаць сёння, на фатаграфіі, якую прапалаю чытачам «Літаратуры і мастацтва», у цэнтры, за сталом, сядзіць у бела кашулі чалавек з бародкай. Гэта Іосіф Флак — адзін з арганізатараў камсамола Беларускай вобласці, у той час начальнік палітдэзела нашай дывізіі.

Як сёння памятаю яго невысокую каржакаватую фігуру ў курчавым, рыжым шваблёру і бародку, цёмныя ўсмешлівыя вочы. Ён быў не на многа старэйшы за нас — можа на два-тры гады (мне тады было дзевяці гадоў), але для нас гэты ў неадзіны мінутым студэнт-медык быў чалавек мударга веку, трыбуна, які ўмеў запальваць людскія сэрцы.

Кожны раз, калі я гляджу на дэрагу і мне фатаграфія, перад вачыма паўстае адзін з такіх мінутаў — паўстае паўстае адзін з такіх мінутаў — паўстае паўстае адзін з такіх мінутаў — паўстае паўстае адзін з такіх мінутаў.

Гэтым здымку — сорак сем гадоў... Трэці справа ад І. Флакса — Я. Ракаў.

НАРОДЖАНЫЯ БУРАЙ

Як ніколі не імкнуўся гаварыць са сваімі слухачамі, чым трывіму прамоў. Расказаў пра рэвалюцыю, Леніна, Чырвоную армію.

Потым аркестр іграў «Інтэрнацыянал», «Варшавянку» і іншыя рэвалюцыйныя песні. І людзі, хто як умеў, падпявалі. Гэта было вельмі хваляюча.

Такіх мінутаў тады было многа — у кожным выяўленым ад ворага гарэдае, у кожным адзітым мінутаў. Адзін з такіх мінутаў стаў для Іосіфа Флакса апошнім. Толькі што чырвонаармейцы зыбілі беларускай у Янава. Як зыбілі беларускай у Янава. Як зыбілі беларускай у Янава.

палкі былі выбіты з Янава. На жаль, знаедага позна...
Цяпа Іосіфа Флакса было перавезена ў Мінск і тут пахавана ў гарадскім парку.

Я і цяпер часта прыходжу да сцяплай магілы за невысокай жалезнай агародай. Сорак сем гадоў адшумела ў старых соснах, што растуць аякол. І сёння, у пяцідзесяцігоддзі, я аднавіў іх з дзяржавы з асаблівым паўчэццём сціхав галаву перад памяццю гэтак мундана чалавек, аднаго са слаўных гарты тых, хто біўся і вядуў жыццё за Савецкую ўладу.

Флак выскачыў з памяшкання з групай работнікаў палітдэзела і пачаў адстраляваць. У гэты момант яго націгла вероўка куля. Хутка падаспела падмога, беларускай у Янава. Як зыбілі беларускай у Янава. Як зыбілі беларускай у Янава.

Я. РАКАЎ,
прафесар Беларускага політэхнічнага інстытута.

Антон БЯЛЕВІЧ

ВЯСНОВАЕ ДЗІВА

Да белага ствала бярозы прыкладзі Ты вуха і пачуе: пад бяростам Вясновае сок пачаў хадзіць, брадзіць, Нібыта ён і сілою, і ростам Хацеў мяне здзівіць: «Глядзі, як я хаджу! І ствол, і ўсе галіны напаяўно!» Бяроза патаўсцела. Шэлча: — Нараджу Лісты — жывое дзіва Першамаю!..

Бяроза хараше. Ціха звоняць там На вешці тонкім, гнуткім завушніц. Глядзіце: нарадзіла дзіва — любата! Зялёным гэтым дзівам ганарыцца.

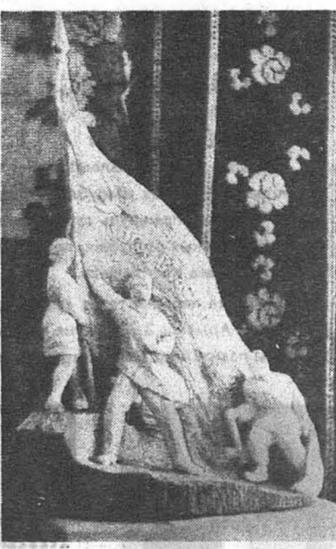
Вось гэтак ганарыцца матухна-зямля, Калі добро ў засекі хлыне з нівы... Хачу напоўніць сэрцы людзям я Чароўным дзівам!

СТАРОНКІ ДЗЕННІКА

Да фінішу падрыхтоўкі абласнага агляда мастацтва самадзейнасці на Віцебшчыне. У справаздачым намірэнні Лёўскага раёна выноўлены многія творы і частка з іх выкладзены на працягу пераходнага перыяду. Напрыклад, п'яць сцябэр Пяровых прасялялі «Песню аб Лёна» Б. Магаліфа (слова Р. Трапюнскага). Рабочы саўгас «Высачаны» Міхаіл Мірнінскі напісаў прыпеўні «Юбілейна Лёўска». Выканала іх работніца гэтага ж саўгаса Галіна Макее-

ва. На агляды прагучалі абрадавыя песні ў выкананні калгасніц-пенсіянерак з калгаса «Праўда». У канцэрце Расонскага раёна з поспехам выступілі танцавальныя калектывы раённага Дома культуры (Ірына І. Баркоў). У Магілёве адбылося ўжо 13 справаздачым намірэнняў раёнаў абласці. Тэатралізаваным, у добрым мастацкім афармленні быў канцэрт удзельнікаў мастацка-самадзейнасці Слаўгарадскага раёна. Многія творы тут уключылі мастацкі кіраўнік раённага Дома культуры В. Балаханю і метадыст абласнога Дома народнай творчасці М. Кіранозу.

Народныя ўмелцы... Нельга не захапіцца іх самабытнай, прай творчасцю, Станіслаў Бык з в.п. Кірасаўка Гродзенскага раёна — адзін з тых народных умельцаў. На здымку вы бачыце яго новую работу — рабру па драму «Усё ўлада Саветаў».

ПРЭМІЯ — БЕЛАРУСКАМУ МАСТАКУ
Міністэрства культуры СССР, Саюз мастакоў СССР і ЦК ВЛКСМ унаагароджана прэмія — на раконаданай выстаўцы мастакоў — творцаў удзельнікаў мастацка-самадзейнай выстаўкі.
Першай прэміяй унаагароджана мастак Н. Евошай (РСФСР, Архангельск) за карціну «На сваёй зямлі».
Другой прэміяй унаагароджана чатырнаццаць мастакоў, трыццаць — дзесяць націян. Дваццаці трох мастакоў прысуджана заахвочвальная прэмія.
Сярод твораў, адзначаных трыцяй прэміяй, карціна беларускага мастака Барыса Заборова «Сазонаўскія рыбкі».

ШТО НІ ПЕРСАНАЖ, ТО НЕПАЎТОРНЫ ХАРАКТАР
АКТЫРЫ І РОЛІ

СВЯТА? САПРАЎДЫ

Пачну з агульнага і доволі ўжо звычнага сярэднякам: распушчаны агляд самадзейнага тэатраўскага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, ператварыўся ў сапраўднае свята народных талентаў. Слова, не аднойчы ўжо чулыя, і нібыта банальныя. Справацца не буду. Дзе без іх цяжка абыйсціся. За імі — рэалізацыя. І праўда: столькі ўдзельнікаў, столькі жанраў, столькі калектываў!

«Тры шпаты на траіх». Спектакль вясёлы, па-сапраўдому п'янерскі, па-сапраўдому п'янерскі. З выдумкай пастаўлены, з густым афармленнем, з густым афармленнем, з густым афармленнем. У той жа час па самадзейнаму задушылі. Дарчы, на адным з нядаўніх гарадскіх аглядаў гэтага пастаноўка атрымала найлепшую ацэнку.

Шмат могуць зрабіць імя Д. Бекслер (рабочніца фабрыкі «Гадзіма») і ў ролі Катэрыны Івановны і ў ролі Катэрыны Івановны і ў ролі Катэрыны Івановны. У ролі Катэрыны Івановны і ў ролі Катэрыны Івановны. У ролі Катэрыны Івановны і ў ролі Катэрыны Івановны.

Тэатральныя калектывы. У зале — кіраўнікі калектываў, прадставілі абласныя арганізацыі, «беларускія» тэатральна-самадзейнасці. Дзе гаворка пра навіны праблемы самадзейнага мастацтва. У тым ліку і пра адну з галоўных пра адсутнасць практычных кіраўнікоў, пра неабходнасць наладжвання студыйных заняткаў у калектывах, заняткаў па актёрскаму майстэрству, сцэнічных курсаў самадзейных ражысёраў — справа карысная, але становіцца змяніць яна не ў стане.

Сымон Рапечка. Ой, Сымон Рапечка... Напэўна ж, нічыя ён себе такім вострым і лукавым, спрытным і прабудзітым, маўляў, мяне абвясці акол палца? Дудкі Банчы мав сока, дзе палцаца кока.

ПРЫЕМНАЯ З'ЯВА СА ШМАТАКІМІ

Іх пачаў з агульнага і доволі ўжо звычнага сярэднякам: распушчаны агляд самадзейнага тэатраўскага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, ператварыўся ў сапраўднае свята народных талентаў. Слова, не аднойчы ўжо чулыя, і нібыта банальныя. Справацца не буду. Дзе без іх цяжка абыйсціся. За імі — рэалізацыя. І праўда: столькі ўдзельнікаў, столькі жанраў, столькі калектываў!

Іх пачаў з агульнага і доволі ўжо звычнага сярэднякам: распушчаны агляд самадзейнага тэатраўскага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, ператварыўся ў сапраўднае свята народных талентаў. Слова, не аднойчы ўжо чулыя, і нібыта банальныя. Справацца не буду. Дзе без іх цяжка абыйсціся. За імі — рэалізацыя. І праўда: столькі ўдзельнікаў, столькі жанраў, столькі калектываў!

Іх пачаў з агульнага і доволі ўжо звычнага сярэднякам: распушчаны агляд самадзейнага тэатраўскага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, ператварыўся ў сапраўднае свята народных талентаў. Слова, не аднойчы ўжо чулыя, і нібыта банальныя. Справацца не буду. Дзе без іх цяжка абыйсціся. За імі — рэалізацыя. І праўда: столькі ўдзельнікаў, столькі жанраў, столькі калектываў!

Іх пачаў з агульнага і доволі ўжо звычнага сярэднякам: распушчаны агляд самадзейнага тэатраўскага мастацтва, прысвечаны 50-годдзю Вялікага Кастрычніка, ператварыўся ў сапраўднае свята народных талентаў. Слова, не аднойчы ўжо чулыя, і нібыта банальныя. Справацца не буду. Дзе без іх цяжка абыйсціся. За імі — рэалізацыя. І праўда: столькі ўдзельнікаў, столькі жанраў, столькі калектываў!

Сымон Рапечка. Ой, Сымон Рапечка... Напэўна ж, нічыя ён себе такім вострым і лукавым, спрытным і прабудзітым, маўляў, мяне абвясці акол палца? Дудкі Банчы мав сока, дзе палцаца кока.

ПЕРШАЕ «АЛЕ»

І тут, пасля вароткага вступу, мяне адразу хваціла зварніцца да тых вышараных у крытычнай літаратуры слоў, як «але» і «на жаль».

ДЗЕЦІ РОДНЫ І ПАБОЧНЫ

Мазырскі самадзейны тэатр юнага гледача, як тэатраўска-вядома студыя, — роднае дзіця нашай культуры. І ў тым і ў другім выпадках трэба даць ім адзін і той жа ацэнку.

З КАРАБЛЯ НА БАЛЬ, І ЗНОЎ — НА КАРАВЕЛЬ

Актывісты-аматары з Дзяржынска аказаліся, як ужо гаварылася, аднымі, хто прывёз на рэспубліканскі агляд спектакль па п'есе беларускага аўтара. І як не пахваліся іх за тое, што яны смела ўзяліся ажыццявіць самадзейнае мастацтва.

А ТАЛЕНТЫ ЗНОЙДУЦА!

Мяне могуць напраніць у тым, што я называю даволі зорнаю карціну становішча з самадзейнага тэатраўскага гледача. А спачатку ж гаварыць аб быццам пра свята... Калі так і атрымаецца, то не ад зноўнага намеру, а ад шырокага ідэяльнага настроя, каб становішча змянілася да лепшага.

ЗАПІСКА ў ЧАС ПРАМОВЫ

На творчай канферэнцыі падводзілі папярэднія вынікі рэспубліканскага агляда самадзейнага мастацтва.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ТРАГІДЫЯ ДАЛЬНІ

Трагедыя Дальны, пра якую я пішу ў сваёй апошняй аповесці «Тартан», — трагедыя беларускай вясні 1942 года. Гэта быў год, калі фашысты, чуючы сабе блізкаму гібель, завярці на нашай зямлі палілі ў агні людзей, якіх пасля рэгулярных фашысцкіх масенькі аставаўся на месцы вясак чорная абразалая зямля.

ВЕРА Вярба — дрыг. Яе паэтычны голас наўрад ці раздзірае на палыміх публіцыстычных закліках. Прычына хімічнага, даўнашнэйшага пэнія, новаліт пера-змяняе — праз іх яна часцей за ўсё біншавае расказаць пра свае хваляванні, турботы, радасці, пра тое, што патрабуе не столькі рашчывальнага, колькі змяняльнага і ўспрыняльнага. Паэта сапраўды (і досыць удала) спалучыў інтанацыі фальклору з сучасным светаадчуваннем.

«БЕЛЫЯ ПІСЬМЫ» РАСКАЗВАЮЦЬ...

Апошні — пра адзіноку на ўсю партызанскую вёску карову Ёўску і пра яе трагічны лёс. Тут бытавыя эпізоды ўзнімаюцца да значнага «паэтычнага абгульвання» ад цяжкіх гадаў мадэрнага ваеннага пары.

У адным з вершаў В. Вярба прызначае:

Койм раз адрываеш навова: і зямлю гэтую, і дрэвы, і шыта, адрываеш новыя словы, адрываеш чыстае інішата, янога не ведаў дагэтуль...

Гэтае адрыццё інішата, прыроды, чалавека — тое жыццёвае і ўражывае, што хваліць у паэзіі В. Вярбы. Хвалюе нават у яе спробах «быць публіцыстычнай» — напрыклад, у вершы пра Веру Харукову:

Якім боць думіх засмучанай, у тую цяжкую пару, была зліваеяна, замуцаня не ты наша Беларусь, Пагала, характары апартага, твар самы просты, малады, не ты была такой, а партый, якой ты верыла заўжды.

Трагічнае не становіцца персмістымым. Гераяна верша глядзіць жыццё ў вочы, глядзіць, раэуе яно і знаходзіць душэўныя сілы, каб сказаць:

В. Вярба, «Белыя пісьмы», Літвін, 1966.

Ныве, аднак, у вершах паэсы і шмат таго, што неперадолена з «вучнёўскай пары». Побач з паэтычна спелымі радкамі паўчуп інтанацыі іншых паэтаў («Вечар шэры, як дэ-дзед, палу доўгае атрос...»).

Там, у багатах рукамі! Далека, дзе гошціць вясень, нібы светлае дэзэ, Трымаюць неба дрэвы на ўрэнку плаваю маладазень.

Такая «вытанчанасць» паучу-цёў вельмі выпрае ў кінае, дзе ёсць радкі:

Я з гэтай зямлі, што з іраны і хлеба, у вачах маіх стыне бацькоўскае неба.

Наўрад ці стаюцца да паэтычнага голасу В. Вярбы і сабыны матывы ў тых вершах, дзе яна сумее без даі прычыны, стаячыся, ў позу не па гэтае мудрай, ці дакладнай, уаду-роннай жывіцы — тут, адчуваецца нейкая інфантыльнае сама-любаванне, гэтае воль-воль сарвацца ў стыхію «жорстнага раманса»:

Дачка сама адрыла косы, і раскоўна не магчыма, як будзе цяжка быць, і ў кожным раз цяжка жывіцца.

Новашта гэта, калі В. Вярба ўмее гаварыць пра паучуці больш істотны і змястоўны? У якім досыць сапраўднай, а не ўяўнай складанасці — гэта мы ведаем на лепшых вершах кніжкі «Белыя пісьмы».

У. БОЙКА.

ПРА КУПАЛУ— ДРУГА ЧУВАШЫ

Раман у вершах «Сям'я Антра-ма» народнага паэта Чувашы П. Хузайга расказвае пра ўдзел чувашскага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Гэта рамана пра герояў савецкай народнай вайны, пра дружбу народаў і культуру, пра вытокі нашай аякай пера-могі.

На старонках твора чытачы су-стракаюцца і з нашым песняром Яўкам Купалам. У нялёгкае дні вайны народны паэт Беларусі два тыдні жыў у Чувашы, у Чэбак-сарах. І гэтыя ў чувашскага на-роднага паэта Самёна Элгера. Даўня знаёмыя — паэтам даводзі-лася сустракацца да вайны на лі-таратурных пленумах, урачыста-сця і ў пазадках на Саюзу — яны цяпер падружыліся яшчэ мацней.

Часта хадзілі на Волгу, ўспаміна-лі былыя сутрачкі, падлілі думка-мі пра кнігі і творчыя задумкі. Народны паэт Чувашы і добра-разумей гора беларускага песня-ра, зямучага долі роднай Бел-ларусі, якая была захопленая фа-шыстамі.

Сустрэкаўся Купала і з іншымі чувашскімі паэтам (з Я. Ухасем і народным паэтам М. Падуру-савым-Шалеб). П. Хузайга неампадкава пры-гадае ў сваім вершаваным рама-не гэтыя эпізоды — яму су-дзіна было разам з сямі іншых народаў вызваліць Беларусь ад акупантаў, убацьчыць злітку і пра-пісць праз душу тое гора, што няпатакала беларускі народ, зра-зумеў смутак Купала, якому да-валялося пакінуць спаленую і зруйнаваную Беларусь. Таму рад-кі пра Купала ў першым рама-не П. Хузайга прасквучы аса-бістай любоўю і нават да на-шага народнага паэта:

Я быў дачка, ў сэрцы з песня, я з агітаматом скрозь бачу, па сілках хмітрага Палесся і Вашы вершы паўтараў.

На ўсход ішоў я ад навалы, Вах Мінск быў спалены, і болем сэрца мне сіскала, і сэрца поўніла тугой.

На ўсход ішоў я, каб у славе Вяршыце зноў да гэтых шлах, каб Вашы вершы ўздзіскае Снаваць, што Вы ў нас у груклах.

П. Хузайга не толькі расказаў пра жыццё Купала ў Чувашы, не толькі выказаў сваю асабістую любоў да яго творчасці, — народ-ны паэт Чувашы выказаў паучу-ці брацтва і аднасці нашых наро-даў. Раздзел «Родная Волга», раўкі з якога ў перакладзе ня-беларускай мовы прывелі выш-ш, сведчыць аб гэтым вельмі ярка.

І. КЛАЗ.

Р. ЯУСЕУ.

На здымку: пасадка драў і кустарнікаў у парку Дружбы.

Фота В. ГЕРМАНА (БЕЛТА).

САБРАЛІСЯ РАЗАМ...

Не часта таню, каб збіра-ліся разам аўтар кнігі, не сер-і чытачы. А вось у Светлагорск адбылася менавіта такая сустрэ-ча. Хімік, жыццары, маладыячы і інтэрнацыйна праявілі канферэнцы-я па рамане У. Федасенкі «Дубо-ва Града».

Шаснаццацігадоваым юнаком ус-тупіў У. Федасенка ў партызан-скую бригаду імя Панамаранкі, якая ў гады Айчынай вайны дзей-нічала на тэрыторыі Светлагорска-га, Ілюбінскага і Рэчыцкага рае-наў. Баявыя справы гэтай бригады і былі ўзяты аўтарам за аснову пры напісанні твора. На канфе-рэнцыі гаварылі гэтыя былі былыя камісары бригады Я. Сада-вой, палітурч дыверсійнай роты А. Харавіч, камандзір роты Е. Паражаніч, скартатар Ілюбін-скага падполнага райкома намя-мола А. Сямішнік. Яны падлілілі ўспамінамі. У. Федасенка раска-заў аб рабоце над рамонам, аб сваіх творчых задумах.

М. КАНДЫДАТАУ.

ЭРМІТАЖ У БЯЛЫНІЧАХ

Каб бліжэй пазнаёміцца з твора-цамі Рафаэля, Мікеланджэла, Беласеса, Гоі, Рэмбранта, Ру-бенса, Рунара і іншых вядомых майстроў замежных мастацтваў, бланічым аўтарам звышасі не абавязкова ехаць у Ленінград. Уні-версітэт культуры раённага цен-тра арганізаваў шмат пецыя-наваў, з якімі выступілі навуко-выя супрацоўнікі Эрмітажа. Іх рас-казы суправаджаюцца дэманстра-цыяй нальовых фільмаў і дыяпа-зітаў. З вільнай цікакасцю пра-слушалі бланічым лекцыі аб творчасці буйнейшых мастакоў Італіі, Бельгіі, Іспаніі, Францыі, Германіі.

Р. ЯУСЕУ.

У выдавецтва «Беларусь» рытуецца да выдання чагогаван кніжкі «Дні пазізі» ініжкі юбілейнага года. У ёй па традыцыі будзе шмат малю-наў-шаржаў на аўтараў-паэтаў. А сёлетні «Дзень пазізі» павінен быць асабіста святочны і прыгожы. Аб гэтым іпапачыцца мастаці выдавецтва. Наш фотакарэспандэнт В. Ліпатаў зрабіў гэты здымак, рэдакцыя маста-кага афармлення выдавецтва «Беларусь». Загалюк рэдакцыі М. Ушчэў, старшы мастаці рэдактар М. Шыроўка (справа налева) звышасіца з ма-люнкамі мастана М. Лісосунага да юбілейнага «Дня пазізі».

Н. ЛАПІДУС, кандыдат філалагічных навук.

ЗПОВЬТАМА ЯШЧЭ РАЗ ПРА ПЕРАКЛАДЧЫЦКУЮ СПРАВУ

Усё часцей твора нашых пісь-меннікаў перакладваюцца на замежныя мовы, а твора зарубж-ных аўтараў гуцьця па-беларуску. Усё больш інтэнсіўным становіцца абмен духоўнымі каштоўнас-цямі паміж народамі, усё больш ваажна і істотна ролю ў гэтым абмене адгрывае мастаці пера-клад.

За гады Савецкай ўлады мас-тацы перакладу ў нашай краіне і рэспубліцы дасягнула значнага ўзроўню. Мы па праву ганарымся паспехамі Беларускай пера-кладчыкаў, Правагавары і рэвалюцы-яна традыцыі Яні Купала, Яўба Ко-ласа і Максіма Багдановіча, нашы перакладчыкі — У. Дубоўка, Ю. Гаўрук, Я. Сямкоўка, А. Зары-цік, Э. Агіцэў, В. Волскі і іншыя «навучныя» гаварыць па-беларуску пісьменнікаў і паэтаў розных не-радоў. Плёна працуюць у галіне мастацкага перакладу і маладыя шыя літаратары — Н. Плёвіч, В. Семуха, А. Макейца, А. Шаўня. За пераклады на беларускую мо-ву балгарскіх паэтаў Ніл Плёвіч узаагараджан балгарскім урадам ордэнам «Кірылі і Мёфодзі».

Але супакоўца ніяк нельга. На геаграфічнай карце нашых перакладчуў існуе шмат доволі шмат белых плям. Гэдоў пільн на-зад наш старэйшы перакладчык Ю. Гаўрук справядліва адзначаў, творчасці якіх пазе межамі нашай краіны, — ад гэтых часу не выдзелены «Пан Табушу» А. Мікеланджэла, «Даўст Гэта, імя выбранае Шылера, Шлі, Уітэ-на, Тагора, Лермантава, Некраса-ва, недастаткова выдзелены Ша-кспір, а колькі сучасных паэтаў розных народаў варты таго, каб з імі не толькі пазнаёміцца, але і палюбіць іх».

За апошнія гады сёе-то зроби-ла, але агульнае становішча ма-ла змянілася. Есць шмат прычын, якія затры-мліваюць з'яўленне перакладчуў у нашай рэспубліцы. А галоўная і асноўная сьрод іх — адсутнасць кваліфікаваных кадраў пера-кладчыкаў. Іх практычна ніхто ў нас не рытуе, вопыт нашых лепшых пе-ракладчыкаў нікому не перадае-цца.

Здавалася б, падрыхтоўка кад-раў перакладчыкаў павінен зай-мацца Беларусь, дзяржаўны уні-версітэт імя У. І. Ленкіна і Мінскі педагагічны інстытут замежных моў, але пакуль што тут нічога не робіцца. Некалькі гадоў на-зад на філфаку ўніверсітэта чытаўся спецкурс «Асновы тэорыі маста-цкага перакладу», але ён меў толькі агульнаадукацыйны характар. Інстытут жа замежных моў рытуе перакладчыкаў практычна, не літаратурнага профілю.

Думаецца, трэба неадкладна прыступіць да падрыхтоўкі ва ўніверсітэце спецыяльнай класі-чнай, раман-германскай і англій-скай філалогіі — пашырэнне куль-турных сувязей Беларусі з многімі краінамі свету нестыліва патра-буе гэтага. Неабходна таксама

павышыць нашых студэнтаў, якія рытуецца ставіць перакладчыка-мі мастацкай літаратуры, у ану братніх рэспублік. У гэтых аднос-нах шмат цікавага і карыснага мы можам запавычыць у нашых укра-інскіх таварышаў. Група кіеўскіх студэнтаў-філалагаў навучалася ў Тбілісі, а грузінскія студэнты прай-шлі курс украінскай мовы і літа-ратуры ў Кіеве. Дарчы, на Украі-не каары па класічнай (антычнай) філалогіі рытуецца адначасова аж тры ўніверсітэты. Відаць, мена-віта гэтым можна растлумачыць той факт, што нашы сябры-украін-цы шмат і плённа перакладваюць класіку антычнай літаратуры.

Але, перш за ўсё, нам уаўлеца-ца мэтагодным рытуець пера-кладчыкаў у спецыяльных групах, куды варты прымаць выпускнікоў філалагічных факультэтаў універ-сітэтаў і педінстытутаў, а таксама выпускнікоў інстытутаў замежных моў — тых, хто вывучыў пазізі, зольнасці ад літаратурнай твор-часці і мае схільнасць да маста-цкага перакладу. Калі спалучыць тэарэтычныя лекцыі з практыч-нымі заняткамі і тэорыі семіна-рамі, якія б адліліся — з дапамогаю Саюза пісьменнікаў — лепшымі перакладчыкамі, дык мы неабза-бе мелі б добры пблн.

Але гэта адні б каб справы. Есць і другі, і таксама не менш ва-жны. Для таго, каб лепш рытуець кадры мастацкіх перакладчыкаў, трэба значна ўзмацніць і пашы-рыць распрасоўку тэарэтычных праблем мастацкага перакладу і, перш за ўсё, абаваліць вопыт на-шых перакладчыкаў. На жаль, нашы перакладчыкі выданы па-ра-нейшым адукацыйна маля ўвагі па-пытанням тэорыі і практыкі маста-цкага перакладу.

Пытанні, якія з акраняюць не новыя. Аб недастатковасці рэзальці перакладчыцкай справы ў нашай рэспубліцы, аб неабходнасці пад-рыхтоўкі новых кадраў беларускіх перакладчыкаў гаварыліся і на рэспубліканскай нарадзе па ма-стацкаму перакладу, якая адбыла-ся ў Мінску ў 1965 годзе, і на мас-коўскім міжнародным сімпозыў-ме ў 1966 годзе, і на Усеаўрапей-скай канферэнцыі па пытаннях класі-чнай філалогіі, якая адбылася ў верасні мінулага года ў Кіеве. На гэтых нарадах і канферэнцыях прымаілі адвадзеныя рэзалці і рэзалюцыі, аднак воа, як жакуць, і сёння там.

Трэба, нарэшце, зрабіць рашу-чыя заходы для таго, каб павы-сіць планмерную падрыхтоўку квалі-фікаваных перакладчыкаў у Бел-ларусі, павысіць работу па абаву-наванню вопыту і практыкі нашых май-строў перакладу.

Заняцца гэтым, безумоўна, па-вінен Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР, свецкія мастацкага пера-кладу Саюза пісьменнікаў Беларусі, Інстытут літаратуры Акадэміі на-вуку БССР, выдавецтва рэспублікі.

Н. ЛАПІДУС, кандыдат філалагічных навук.

ХЛОПЦЫ МАРАЦЬ ПРА МОРА

У невялікім беларускім мястэч-ку Трапеліне на беразе Дняпра, жывуць хлопцы-падлеткі. Расці-ваю і стаюць у паспяваеы час, калі ініш вельмі сцякая памыць пра крывавае справы інішчэй гвалтаўнікоў і здарліваў-папалі-ваў, калі на-ляных дарогах інішч блуждаюць бандыты.

Хлопцы марыць пра мора і хо-дзіць у «Марскі клуб», якім ка-мандуе былы фрыгатыў-матрос іні-валід Ваік. Яны марыць пра ра-мантыку далёкіх дарог, пра акія-нскія прасторы — зусім так, як іні-перашнія падлеткі — пра камі-наваныя паёты. А жыццё паладзі-лім праверку характараў, вывуча-лі выхаванне іні чалавечыя якасці.

Мы гаворым пра апошніх б. Казіска «Прапаніцы з Цікі акіяна».

Юным чытачам жыццё Сёкі Шалабоў і яго аднакласнікаў па-дасі багатам на прыгоды і ра-мантыку. Палей, якім судзіна па-кінуць след у святлоасці хлопца, называюць драматычна.

На вайне загінупі бацькі Сёмы Шалабоў і Кірыла Рабінава. А бацька Валеркі Брындзіна зра-дзіў Радзіме. Таму хлапцукам іні-дэка вырасціць, як стаячыца да Валеркі. І цяжка самому Валер-ку, які пакутуе з-за бацькі-здар-ліка. З Валеркам не хочунь, апра-ча Сёкі, сбраваць аднакласніка, адкальзены прыём яго ў кампа-нію. У кампаію яго прынялі пас-мертна: хлапчук гераяна загінупі ў сутачны з бандытам.

Апяваўніца вядзунь ад імі Сёкі — хлапцук рашучага і сме-лага, прагата да прыжыці сбра-вадзіліца. У Сёкі халапа мужа-сця перабарць асабістае гора і за-ступніцтва за Валерку. Ён не за-думываюцца, кідаючы ў ваду ра-таваць свайго равесніка Генку. Потым, які асабістую абразу, ус-прымае ягоную трусасць.

Яны вельмі не шашуе, Сёку, Гібел Валеркі назубеўым пакідае ў душы Сёкі пакутліва пратэ-ст супраць неадвару да людзей. Сёку, вядома, цяжка спрачацца з камсорган Малаінікам, які быў-

нам бы пераканаўча апраўдае сваё быццё сумненні някот Валь-дэркі. «Я ведаю, ты зараз сьвязіш і разаркаець вопыт. Малады банды-цунь сукар, не паверуў чалавеку, у той жакуаў сапраўднасць... Дык я табе воль што скажу: я, магчыма, не правы для будучага, а для сучаснага — у самы раз! Воль ён казаківа — зараз ён з імі да каіна...» Але асабісты вопыт хлапцук не можа пагадзіцца з довадамі Малаініка. Яму вельмі вельмі шашуе, Сёку Шалабоўе. Увесь час ён знаходзіць падтрым-ку добрых і разумных людзей. Яны дапамагі яму стаць на ногі там, на Цікім акіяне, куды з усіх тры-дзяткі хлапцук трапіў толькі ён. Бонман, старпом і капітан добра-зачыла і чартаваўліца робюць з «салямонка» сапраўднага матроса.

«Не зможаш — спінаш на бераг», — гаворыць капітан. Сёку за-вельмі шмат прапавіць, неадляж вытрымаць выпрабаванні, каб «змяніць». І ён змор — стаў са-праўдным маракан, узмучкаў, апра, палюбю мора любюць называ-ка, які зведла яго прапаноўну ра-мантыку. Перадалоў спакую абн-вацельскага маўчанія, калі сустрэ-ліся з палманам кладаўшчыка, пераніш штармавоу качку, наву-чыўся весті карабел дакладна па курсу і почыу «бачыць сонца» ў штармавым тумале.

Па-рознаму адрываліся Сёку людзі. Аліных ён раскусіў адразу — на-прыклад, старога ханжу-бандыста, несумленнага кладаўшчыка Га-біза, пераінчана і трусаватага Пяткіна. Другіх ён зраўмуеў пас-тупова. Нібыта жорсткі і няваг хлапцук Пуган аказваў часным і добрым работнікам. Слабы і хва-

І. РАТНЕР.

У. Сакалоў. На рускай мове. 1967 г. Тэраж 15.000 экз. 116 стар. Цана 15 кап.

ВЫДАВЕЦТВА «БЕЛАРУСЬ» Мінскі Садковіч, Яўген Лёву, Георгій Сварыца. Гістарычны ра-ман. Мастак: А. Зайнаў. На рускай мове. 1967 г. Тэраж 3.000 экз. 464 стар. Цана 496 кап.

Арыоль Браўліоскі. Трэба — дык трэба. Апошескі. Мастак

Пайлюк Трус. Вершы і паэмы. Школьнае бібліятэка. Мастак: І. Нематан. 1967 г. Тэраж 17.000 экз. 176 стар. Цана 16 кап.

Ніна Фраўнкіель. Вершы і пьесы дэзэіа. Мастак: І. Сварыцкоў. На рускай мове. 1967 г. Тэраж 19.000 экз. 132 стар. Цана 37 кап.

— І маці не звалілі? — раптам сьпітаўся Алеша, падумаўшы насія, што не ведае, як гэта ён узды і сьпітаўся: злішча з языка.

— Не... — пакурціла яна галавою. — Маці не бадца. І я не баюся. Ваяўму і схадуку дамоў. Я знаю, што паліца і мяне заб'юць, калі зловяць, а я не баюся... А ў вас і рабіна ў гародчыку ля плоту расце. Ягады зліняныя яшчэ, пабуралі толькі. А змой яны смалшчы, і іх кляюць сарокі. Лігучэ як над хату і сако-чыца ў гародчыку, што курь. І ў нас была рабіна і на яе прыляталі сарокі. А курой нашых усіх палілі паліца, мама казала... А ў нас былі бэлька курь. Усе да адной. І пеньне бэль-ваўці і бэльы. Калі ішоў дождж, ён цягў свой дождж хлост на зямлі... — яна заратавала. — Агушчын і цыгце на зноўрай трапе... — падукала бэлька нечэга, талы аюу снавала: — І ў нас іні-дэка курь пад хатой у траве. І пеньне іх на-дзупі пад прыбуў з хлева рабінай. А можа маці маіла? Можа курь жыўны, не палілі іх палі-ца? Іныны-я... Іныны-я... — яна раптам уз-рэдвалася. — І нісцудна недзе ў кравіце. І пеньне іх водзіць туды кожную раінуку. Маля, што хата зграбала... А я схадуку і паглядку са-ма. Я знаю, дзе наш дом. Трэба іці на Сутна-ва, а там лесам, за раку. Нас ваялі ноччу, але я знаю. Схадуку і паглядку. І ўсіх у вядына па-глядку, маля што паліца спалілі хату... — Яна азінрулася на вуліцу, усё роўна, як баляся, што не паучуць, і сказала ціпнэй: — Трэба іці на Сутнава і ў чыпер... У чыпер у даўнава будучы іці людзі на базар... —

Ціпер Алеша не мог сказаць і слова: гэтуды многа яна гаварыла. Натхналася зусім над імі: вочы ў яе былі шырыя і бліскучыя і сталі на адным месцы, калі глядзела на яго. Яму хаце-лася сказаць, каб яна не ішла дамоў у Палінае, і бо яе заб'юць паліца. За брата. Злоўчы і заб'юць... Яны спалілі хату, заб'юць і яе. Але яна гаварыла і гаварыла без аддухі, і ён маў-чаў.

Пасля яна адшчылася і апёрлася плячымя на слуп:

— А я ўсё роўна пакальшучу... — сказала, і адразу як падняўшы не хто. Ускочыла на ла-вачку, схачіўшыся рукамі за палкі, і закрыва-ла на ўвесь гарод. Алеша аж скупаўся: — А ты падбі мяне! Пакуль адна расхалішчы-ся... Калі высака, урочень са страхой, падлята-ла лавачка, у зямлі краталіся слупы. Вось увесе-рэ ў слупах была падмазана старым сохм дзё-цём, і цяпер, разароты і разведзганны, ён цёп-на на слупе — пісяга была яго нізла на зямлі: ля савай лавачкі... — Сукенку глядзі! — крывнуў Алеша. — Запінаець. Не падбівай! — Хо-з'ячкі... — яна засмяялася моцна, не-дэ было чуваць як у мате, і закурціла на-вагой. Наса аляцела ў яе з плавой і сбебвала на слупе. — А я не баюся... І ўважх нальшачна не баюся... А ты маўчаў. Не хацеў мяне пу-сцаць. Сазнаўся... А на лавачцы можа стаць і ўважх. З аднаго і з другога боку. Уважх яг-чэй падбіваў... — Яна агнала ногі ў каленях, як прысядваючы, і пасля з усёй сілай падбівала лавачку, падля-тала ўжо вышэй страхі. Краталіся ў зямлі слупы і падпоры, здавалася, выскачунь, і на Вандэю было божапа глядзель. А яна крывчэла на ўвесь гарод: — А я не баюся... І дамоў схадуку, не баю-ся... Гэта ты баіся... І немаю я не баюся, а ты баіся... А мой брат цяпер не паіца! — а партызан... І яго заб'юць нешчы, калі зловяць. А яны толькі не зловяць... І мяне не зловяць, і ты мяне цяпер не зловяць... — яна зноў памучыла бэльы. — А гэта праўда, што наш трэба было ўважх, калі брат пераішоў у партызаны? А я не хацела ехаць з дому... — Летуць разам з лавачкай, яна гнала перад сабой венец, і Алеша паучў, як яму робіцца хо-ладна. Ён бачыў, як венец задзірае Вандэю ў бэльку сукенку вышэй калені, і не мог тады глядзель на Вандэю... А яна, прыціхшы, усё падбівала і падбівала нагале... Алеша тады закрывчў. Паучў пасля, як за-ду-ду стукіла дэста ў шобіну з хаты. Аглянуў-

ся — апёршыся на падаконнік, ля анна стаяла маці і трасла палцям.

Ён зноў тады закрывчў, немогучы злішчы лавачкі і не ведаючы што рабіць... — Баіся... Баі-шся... — смяялася — Вандэя... Я-ці знала... Тады Алеша падумаў, што Вандэя можа зваліцца на каменне, акож ляжыць пад пры-бай пад варыўнэй... — Паліцын... — ён крывнуў, што меў сілы, і падскокчыў да слупа, хацеў злішчы лавач-ку. Яна ўдарыла на руцэ ля шынкалатан і счаслаа скуру... Мажуцься ў акне маці — пайшла на двор — з хаты ўсё відзець... — Баі-шся!... — крывнула бэльма вочы. Вандэя і засмяялася, адкінуўшы галаву. Наса з-за плеч пераліцела ёй на грудзі і акруцілася ля шы. Ён агледзеў пасля, які Вандэя, летуць ад вуліцы ад плоту наезд да варыўні, як прысе-чы на лавачцы, падбіла яшчэ нагамі, як на краві варыўні, над страхой, з-за якой тыраў асвер, узліцела ракета і палісла ўгары. Чыр-воная і яркая, яна доўга стаяла ў хмурым не-бе, тады стала ападаць, як перавалішчыца цера-ш што, і распылалася на іскры. Яму здалася, што сбебавілі нечыя калючыя на венах... Тады за гунамі, на Карчаваткі, зайшоўся кулямёт, доўга і неспічна. Далі ён бую сіх, захапалі стральы, часта, адзін за адным, і як хто ідаў з вуліцы каменнем на варыўні, на страсе... Дзеці... Марш дамоў... Знайшлі гулі... — паучў ён, як загаварыла на двары маці, ад-рачоныца на вуліцу. — І нікуды не адходзі-ца ад вулгоў... — напружаны на галаве хустку, маці вярнулася ў сеначы. За варыўнэй на Карчаватках было сыхла, пасля там зноў пачалі стральы... «Немцы ідуць з Даўгінава... — падумаў Алеша. — Праз Вілю...»

Калі ён глянуў пад прыбу на парочку — убачыў, як у буйб'юнку ля варыўні ля камен-ня сядзіць на каленях Вандэя. Адварулася ад

го, гля

